

Zenit stāsti

Seminārs
10.03.2021

UNESCO
Latvijas
Nacionālā komisija

Apvienoto Nāciju
Izglītības, zinātnes
un kultūras organizācija

Zenit stāsti

Uz vēsturi mēs varam raudzīties dažādi – paši pētīt, cītīgi klausoties mācību stundās stāstīto, aprunājoties ar radniekiem, kā arī piedzīvojot vēsturi caur fotoattēliem. Ir pagātnes notikumi, kuru liecības mēs varam sameklēt tikai arhīvos, bibliotēkās un muzejos, taču paralēli faktiem ir arī cilvēku stāsti un piedzīvotais. Mūsu vidū vairs nav cilvēku, kuri varētu pastāstīt savas sajūtas un izjūtas par kādu vēsturē svarīgu notikumu, piemēram, pirms 150 gadiem. Savukārt dzīvi pirms 50 gadiem cilvēki joprojām atceras.

2021. gada 10. martā platformā Zoom notika Latvijas Nacionālās bibliotēkas īstenotā projekta “Zenit stāsti” seminārs. Semināra mērķis bija aktualizēt stāstus, sarunas paaudžu starpā un ko šie stāsti nes mums līdzī, veicināt kopienas sajūtu mazākumtautību cilvēkiem un latviešiem, aicināt aizdomāties par stāstu vērtību un diskutēt par tēmām, kuras ikdienā izvairāties apspriest. Seminārā tika aplūkoti tādi temati kā stāstniecība, komunikācija paaudžu starpā, sarunas nozīme saiknes veidošanā starp paaudzēm un kultūrām, pagātnes notikumu interpretācijas, un vēstures un politikas attiecības. Tāpat tematu loks aptver vēstures iepazīšanu no dažādiem avotiem un tās mācīšanas paņēmienus.

Projekts “Zenit stāsti” norisinājās no 2020. gada augusta līdz 2021. gada janvārim. Tā ietvaros tika uzrunāti mazākumtautību un latviešu jaunieši intervēt savus radniekus par laika posmu no 1960. līdz 1980. gadam – aplūkojot fotogrāfijas no konkrētā laika posma un pierakstot dzirdētos stāstus. Kopumā projektā iesaistījās 169 skolēni un 12 priekšmetu skolotāji

no 14 izglītības iestādēm, tostarp no 11 mazākumtautību izglītības iestādēm, un stāstu pēcpusdienas platformā Zoom vēroja vairāk nekā 200 klausītāju. Projekta ietvaros Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas kolekcija “Zudusi Latvija” tika papildināta ar vairāk nekā 150 fotoattēliem. Projekts norisinājās Daugavpilī, Jelgavā un Liepājā.

Publikācijas mērķis ir apkopotā veidā piedāvāt lektoru galvenās atziņas par konkrēto tēmu, ar iespēju vairāk izprast seminārā izrunāto, aktualizēto un pārdomu raisošo. Semināra ieraksts ir pieejams Latvijas Nacionālās bibliotēkas [Youtube profilā](#). Vislabāk seminārā izskanējušās tēmas varēs iepazīt, ja, paralēli tiks skatīts video ieraksts un lasīts katra lektora piedāvātais kopsavilkums. Kopsavilkumos ir noderīgi resursi, ar kuriem variet iepazīties tēmas padziļinātai apguvei.

AGITA LAPSA

Valmieras bibliotēkas galvenā bibliotekāre, novadpētniecības speciāliste

TĒMA: STĀSTS NOVADPĒTNIECĪBĀ

1944. gada 23. septembrī, mainoties okupācijas varām, Valmieru piemeklēja postošs ugunsgrēks. Tas *aprija* 90 % pilsētas centra apbūves. Kā par brīnumu neskarts palika vecais Latviešu biedrības nams, kur mitinājās Ziemeļvidzemes teātris, Sv. Sīmaņa baznīca, par tautas ziedojumiem celtā pilsētas slimnīca un pavisam jaunās viesnīcas *Tērvete* ēka. Pilsdrupu mūri nosargāja tos dažus vecpilsētas namus, kurus šobrīd vēl varam aplūkot. Lai pilsēta atdzimtu, bija nepieciešami 30 gadi, bet jautājums, kurš vainīgs pie Valmieras degšanas vēl tagad ir aktuāls.

Padomju gados oficiālā versija vēstīja, ka pie vainas vācu līdzskrējēji "šucmaņi" un viņu ļaunprātīga dedzināšana. Tam atradās aculiecinieki, un bija zināmi arī vainīgo personu vārdi. Tomēr atmiņu stāsti, kuri izskan un tiek pierakstīti pēdējās desmitgadēs, norāda uz trim dažādām versijām par uguns izcelšanās iemesliem, un mums nav pamata tās ignorēt. Nosauktie iemesli bija ļaunprātīga dedzināšana, padomju aviācijas mestās bumbas un pilsētas apšaude ar zenīartilēriju, tā sauktajām *Katjušām*. Var nojaust, ka pēdējos divu, padomju vara atzīt nedrīkstēja, jo 22. septembra vakarā vācieši pilsētu bija jau atstājuši, un padomju armija bez kaujām brīvi varēja iesoļot Valmierā. Tomēr Valmieras pievārtē notika *cīņu* imitācija, bet valmieriešu runas par to vēlāk tika apzināti ignorētas un pat nīdētas.

Iespējams, degšanas stāsti tā arī paliktu tikai nostāsti, ja vien 2020. gada nogalē viena no versijām negūtu negaidītu apstiprinājumu. Novembrī Latvijas medijos parādījās ziņa, ka Valmierā Ziloņu ielā, arheoloģiskās izpētes laikā kāda deguša nama pamatos, atrasts 2. Pasaules kara laikā padomju armijas bruņojumā esošas reaktīvās raķetes M-30 dzinējs. Tā lūk, ir ar tiem stāstiem!

Stāstu vākšana, apkopošana un popularizēšana ir daļa no Valmieras bibliotēkā (VB) veiktā novadpētniecības darba. 2009. gadā iesaistījāmies projektā, kuras organizēja UNESCO LNK, ar mērķi apgūt stāstīšanas iemaņas, kā arī rīkot stāstu pasākumus bibliotēkās un pulcināt vietējās kopienas iedzīvotājus. Kopš 2010. gada esam aktīvi UNESCO LNK Stāstu bibliotēku tīkla dalībnieki. Novadpētniecības stāsti kļuvuši par mūsu interešu lauku un vienu no projekta ieguvumiem. Kā otru ieguvumu varam atzīmēt aktīvu vietējās kopienas iesaistīšanos stāstu apzināšanā, vākšanā.

Stāsts un stāstīšanas process ir nemateriālā kultūras mantojuma nozīmīga daļa, kas palīdz apgūt un pārmantot mūsu vērtības, veidot piederības sajūtu, kā arī stiprināt saikni paaudžu starpā. Latviešu tradicionālajā kultūrā stāstīšana visbiežāk tika piekopta ģimenē, vakarējot, strādājot dažādus amatnieku darbus, pulcējoties talkās un dzimtas godos. Izzūdot tradicionālajai stāstīšanas videi, iespēja dzirdēt dzīvu stāstījumu kļūst arvien ekskluzīvāka, lai gan, kā pieredze rāda, ne mazāk ilgota. Veidojot stāstīšanas notikumus bibliotēkās, kur aicināti gan pieredzējuši stāstnieki, gan iesācēji, tiek iedzīvināta jauna tradīcijas piekopšanas vide, sniedzot iespēju ikvienam pilnveidoties stāstīšanas prasmēs, dzirdēt kolektīvos un ļoti personīgus vēstījumus.

Novadpētniecībā īpaša vērtība ir atmiņām, kas izgaismo notikumus caur cilvēka personīgo pieredzi un pārdzīvojumiem. Šie stāsti dažkārt nonāk pret-runā vēstures faktiem, bet reizēm tos izgaismo no negaidīta skatu punkta, piešķirot vēsturnieku atziņām cilvēcisko dimensiju un kļūstot par nozīmīgu izziņas avoti.

Šādu stāstu apzināšanu un dokumentēšanu *Stāstu bibliotēkas* veic gan individuāli intervējot cilvēkus, gan rīkojot stāstu pasākumus par noteiktām tēmām. Kā viens no piemēriem, minama Mazsalacas pilsētas bibliotēkas stāstnieku kopu, kura nu jau 6 gadus reizi mēnesī sanāk, lai stāstītu kā savus, tā no radiem un kaimiņiem izzinātus stāstus. Šādi tiek apzināta novada mutvārdu vēsture stāstos, kā arī, ierakstot pasākumus, tā tiek saglabāta tālākai izpētei.

Vērtīgākos video un audio stāstu ierakstus var atrast bibliotēku tīmekļa vietnēs un *Youtube* kanālos. 2019. gadā Gulbenes novada bibliotēka rīkoja Stāstu talku, iesaistot tajā pagastu bibliotekārus un skolu jauniešus. Rezultātā tapa stāstu kolekcija, ar kuru var iepazīties bibliotēkas tīmekļa vietnē. Intervijās iegūtajam materiālam – atsevišķiem stāstiem, arī folklorai tiek veikta transkripcija.

Notikums, kur šādi stāsti izskan visplašāk, ir stāstnieku festivāls, un Latvijā tādu ir četri. Vidzemes stāstnieku festivāls "Stāsti krēslā" kopš 2015. gada pulcinājis *Stāstu bibliotēku* tīkla un vietējo stāstu kopienu dalībniekus, kā arī individuālus stāstniekus no Latvijas un arī ārzemēm. Tradicionāli, gatavojoties festivālam, tiek vākti un apzināti stāsti noteiktā tematikā, tiek uzklauti vietējie stāstnieki, pierakstīts stāstu materiāls, organizēti lokāli pasākumi. Festivāla dienās šie stāsti tiek *celti priekšā* publikai. 2020. gada februārī Valmierā, Mazsalacā, Naukšēnos un Rūjienā norisinājās 5. Vidzemes

stāstnieku festivāls "Stāsti krēslā. Nāburgu būšana", kurā no dažādiem aspektiem tika aplūkotas kaimiņattiecības sētā, pierobežā, dabā. Festivāla rīkotāji bija Vidzemes stāstnieku kopa, Valmieras bibliotēka un Latvijas stāstnieku asociācija.

Jaunie ārkārtas stāvokļa ieviestie ierobežojumi likuši arī stāstnieku aktivitātēm pārcelties virtuālajā vidē. Diemžēl tieši novadpētniecības stāstu zinātāji neietilpst jauno tehnoloģiju lietotāju kategorijā, tādēļ ar lielām cerībām gaidām vasaru, kad atkal varēsim tikt klātienē.

Viens no lieliskiem piemēriem, kur paliek stāsti, kad tie tiek pierakstīti, ir biedrības SERDE (Aizpute) veidotā tradīciju burtnīcu sērija, kuras kopš 2007. gada iznākušas kopskaitā 22. Gatavojot "Saimniecības stāstus", pagājušajā vasarā Aizputē tika rīkota novadpētniecības skola, kuras dalībnieki apguva intervēšanas, stāstu vākšanas, transkribēšanas prasmes un daudzas citas derīgas iemaņas.

Noslēgumā gribu aicināt arī Jūs meklēt stāstus, klausoties atklāt stāstniekus savās dzimtās un, visbeidzot, kļūt pašiem par tiem, kuri stāsta.

NODERĪGI AVOTI

- Pujāte, S., Vītola, I., Grīnvalde, I. (2009). *Nemateriālā kultūras mantojuma dokumentēšana : Rokasgrāmata iesācējiem*
- Skultans, V. (2017). *Piederēt un atšķirties: Romu, krievu un latviešu dzīvesstāsti Latvijā.*
- Vīksna, E. (2018) *Mutvārdu vēsture 21. gadsimts* [PowerPoint prezentācija]. Izgūts no <https://dom.lndb.lv/data/obj/file/24546252.pdf>
- Zirņīte, M., Garda-Rozenberga, I., & Filozofijas un Socioloģijas Institūts. (2014). *Mutvārdu vēsture un dzīvesstāsti: Vadlīnijas intervētājiem un atmiņu rakstītājiem*. Rīga: Filozofijas un Socioloģijas inst.

PROGRAMMAS TEKSTA TRANSKRIBĒŠANAI

- [oTranscribe](#)
- [Express Scribe](#)

VALMIERAS BIBLIOTĒKAS VEIDOTAS STĀSTU KOLEKCIJAS TIEŠSAISTĒ:

- [Krāču kakta stāsti](#)
 - [Valmieras cēlāju stāsti.](#)
 - [Bibliotekāru stāsti](#)
 - [Jeru puses spīganu stāsti.](#)
-

DMITRIJS PETRENKO

Teātra režisors

TĒMA: KĀPĒC MUMS JĀSTĀSTA STĀSTI, KĀ TIE PALĪDZ NODOT VĒSTĪJUMU, KĀPĒC MĀKSLA TO DARA.

Par spīti “Bezgalīgā stāsta” varoņu pareģojumam, stāsti, stāstīšana, fantāzija no mūsu dzīves nav izzudusi. Stāsti ir visur. Sākot ne tikai filmās, teātrī un literatūrā – arī mūsu sadzīvē: reklāmā, medijos. Arī *fakenews* ir zināmā mērā stāsts. Jo stāstu stāstīšana (*storytelling*) ir labs veids, kā ietekmēt cilvēkus.

Dažas idejas no grāmatām:

The Storytelling Animal

Jonathan Gottschall

Idejas par to, kā stāsti ietekmē mūs – kultūru, ētiku; kā sakārto mūsu pasaules. (Starpdisciplinārs skatījums: bioloģija, psiholoģija, neirobioloģija)

- Lasot zinātnisko literatūru, mēs varam būt kritiski, skeptiski. Bet fantāziju pasaule mēs aizmirstam “uzmanīties”, ļaujām stāstam mūs ietekmēt.
- Cilvēks visu laiku atrodas kāda stāsta (sižeta) kontekstā, kas veido un maina viņu. Mākslu var uzskatīt par vienu no spēkiem, kas padara dzīvi par tādu, kāda tā ir. Ir brīnumaini, cik ļoti stāsti transformē mūs.
- Mēs paši esam stāsti, kas tikai līdzinās patiesībai, (bet nav patiesība).

The Science of Storytelling

Will Storr

- Mēs visi esam savu stāstu izdomātie personāži. Mūsu pašu apziņas aprobežotie, neobjektīvie, spītīgie radījumi. Smadzenes mūs iemidzina ar visādām nepatiesībām, lai tikai sniegtu mums ilūziju, ka mēs kontrolējam šo pasauli. Smadzenes pataisa mūs par varoņiem, melojot mums, stāsta, ka mēs esam apņēmīgie un bezbailīgie mūsu dzīvesstāstu protagonistī.
- Smadzenes “pārraksta” mūsu pagātņi, lai mēs justos kā varoņi.

Piemēri no Dmitrija Petrenko režijas pieredzes:

- **PLANĒTA – 85** (Dailes teātris): stāsts palīdz bērniem saprast savus vecākus un mūsdienu vērtības.

- **PĒDĒJAIS PIONIERIS** (Dirty Deal Teatro): stāsts palīdz sadzirdēt nelatviešu balsis mūsu kopīgajā vēsturē.

- **KINGS** (Aizpute, fonds Initium): stāsts palīdz saliedēt kopienu, diskutēt par vērtībām.

OLGA PROCEVSKA

Komunikācijas zinātnes doktore, pētniece, "Levelup" stratēģiskā konsultante

TĒMA: KOPIENU DZIĻIE STĀSTI UN TO IETEKME UZ POLITIKU: LATVIJAS GADĪJUMS

LATVIJAS GADĪJUMS:

- Etniskums ir vienīgais noturīgais politikas dalījums Latvijā
- Arī attieksme pret korupciju, sociālo politiku, ekonomikas politiku, ārpolitiku utt. dalās pa etniskajām līnijām
- Siena, ko nespēj pārkāpt pat "neetniskas" partijas
- Zemākā uzticība valstij un politiķiem — nabadzīgu krievu nepilsoņu vidū
- Neuzticība varai atstāj sekas uz nodokļu maksāšanu, demogrāfiju, epidemioloģisko ierobežojumu ievērošanu utt.

DZIĻIE STĀSTI (*deep story*)

- Amerikāņu socioloģes Arlijas Hošaildas (*Arlie Russell Hochschild*) termins
- Kopienų kolektīvie naratīvi par sevi un savām attiecībām ar citām kopienām
- Brilles, caur kurām kopiena skatās uz pasauli
- Veidojas no konkrētu notikumu kolektīvas interpretācijas ģimenē, darba vietās, neformālās grupās
- Palīdz izskaidrot cilvēku attieksmes, uzskatus, politiskās izvēles
- Var tikt izmantoti politiskajai mobilizācijai un sabiedrības polarizācijai

DZIĻO STĀSTU PIETURAS PUNKTI LATVIJĀ:

- Okupācija
- Deportācijas
- Atmoda
- 90tie gadi
- Iestāšanās Eiropas savienībā
- 2012. gada valodu referendums
- Covid krīze

EMPĀTIJAS SIENU PĀRVARĒŠANA:

- Intīma pieredze ar citas kopienas pārstāvi

NODERĪGI AVOTI:

- Hochschild, A. R. (2018). *Strangers in their own land: Anger and mourning on the American right*. New York: The New Press.
 - Hutter, S., & Kriesi, H. (2019). *European party politics in times of crisis*.
-

SOLVITA DENISA-LIEPNIECE

Vidzemes Augstskolas docente

TĒMA: VIZUALIZĀCIJAS

Epistemioloģiskie riski, kas ir saistīti ar mūsu pieredzi, ir visai dažādi. Īpaša uzmanība veltīta vizuālajai pieredzei jeb šī veida pieredzes apkopojumam.

Viens no draudiem, kas ir saistās ar pieredzi kā zināšanu avotu, ir sintētiski moderēti mediji (plašāk zināmi kā t.s. *deep fake*). Kaut arī viltojumumu tēma medijos tikusi aktualizēta īpaši pēdējos gados, vēsturniekiem ir piemēri par vizuāliem viltojumiem, kas veidoti, lai maldinātu. Un tas noticis laikā, vēl pirms datoru un speciālu grafisku un digitālu risinājumu parādīšanās, kas ļauj veikt manipulācijas ar attēliem un audiovizuāliem materiāliem.

Tieši vēstures pasniegšanā un sarunās par vēsturi var tikt integrēti stāsti un uzdevumi, kas veicinātu kritisko domāšanu. Piemēram, tas attiecas gan uz vēsturisku fotogrāfiju viltojumiem, gan cita veida faktu dzēšanas mēģinājumiem. Arī jaunās tehnoloģijas var tikt izmantotas, lai mainītu mūsu uztveri par pagātņi, pārveidojot uzmanības fokusu ar algoritmu palīdzību, viltojot dokumentus, manipulējot ar liecībām un lieciniekiem. Pirmavota meklējumi un pirmavota analīze (piemēram, kognitīvas kļūdas, sniedzot liecības, un spēja ietekmēt stāstu par notikumu eksperimentos) ir un paliek svarīgs pētniecības elements.

Klasiski rīki, kas palīdz atrast foto manipulācijas un pirmavotus (*TinEye* vai *Google Reverse Image Search* rīks) netiek galā ar jauna veida iepludinājumiem, tādiem kā *ThisPersonDoesNotExist.com*. Šajā vietnē mākslīgais intelekts saliek kopā cilvēkiem līdzīgus tēlus, kas izskatās kā reālas personas, bet realitātē nekad nav eksistējušas.

Šī veida bildes izmanto sociālo mediju konti, kas piemēram, nodarbojas ar kāda naratīva iepludināšanu konkrētajā grupā, imitējot cilvēka darbības, piedaloties diskusijā vai atstājot emociju zīmes. Ja iepriekš līdzīga veida konti izmantoja nozagtas ārienes (bildes) un "dubultnieku" bija iesējams atrast citās vietnēs, ar mākslīga intelekta palīdzību radīti portreti eksistē tikai vienā eksemplārā.

Vairāki pētnieki dalījušies ar ieteikumiem, kā atpazīt atklātu viltojumu. Vienlaikus pētnieki atzīst, ka programmas diezgan veiksmīgi tiek galā ar pašapmācību un ar vienkārša cilvēka acīm ir arvien grūtāk piefiksēt neda-

biska rakstura elementus. Taču "redzētais" paliek mūsu atmiņā un ietekmē ienākošās informācijas apstrādi. Aizmirst redzēto ir grūti. Un viltojumiem, kā arī mākslas darbiem ir liela ietekme uz mūsu prātiem.

Kaimiņvalstī Krievijā vēsture un vēstures pasniegšana ir kļuvusi par drošības-košanas objektu. Pēdējo dažu gadu laikā vairāki drošības jomas dokumenti ir mainīti, lai veicinātu vēstures notikumu interpretācijas aizsargāšanu un kriminalizāciju. Vienlaikus Krievijā aktīvi nodarbojas ar sev izdevīgu vēstures interpretāciju popularizēšanu, ieguldot ne vien pētniecībā un akadēmiska rakstura darbos, bet arī izklaides žanrā.

Tieši populārzinātniski projekti, kuros ar Krievijas valsts finansējumu tiek propagandēti esošā politiskā režīma izvēlēti naratīvi, ieplūst arī Latvijas informatīvajā vidē. Arī tāpēc, aicinot jauniešus un bērnus meklēt informāciju interneta vidē, ir vērts atgādināt par to, kā informācijas aprīte notiek autoritāros režīmos. Vienas no Krievijas vēstures biedrībām, ko vada ārējā izlūkdienesta vadītājs, viens no mērķiem ir veidot digitālas krātuves, proti, pieejamus resursus krievu valodā.

ANNIJA BERGMANE

Salaspils 1. vidusskolas vēstures skolotāja

TĒMA: 21. GADSIMTA VĒSTURES SKOLOTĀJS

21. gadsimtu mēs uzlūkojam kā strauju pārmaiņu laikmetu. Galvenais pārmaiņu cēlonis ir "Time" 1982. gada "Gada persona" - dators! Nenoliedzami tehnoloģijas ir viena no svarīgākajām iezīmēm, kas raksturo 21. gadsimta sasniegumus, 21. gadsimta skolēnu un 21. gadsimta skolotāju.

Skolās šobrīd mācās tā sauktā Z paaudze – digitālie bērni. Tie ir skolēni, kuri ir uzauguši kopā ar tehnoloģijām un kuru nākotne, nenoliedzami, ar tām būs saistīta. Vienlaikus šie skolēni izteiktāk uztver vizuālo informāciju, mazāk lasa drukātu tekstu un lielu uzmanību pievērš savai labsajūtai. Un ar šo paaudzi māca 21. gadsimta skolotājs. Kāds ir 21. gadsimta skolotājs? Lai izvairītos runāt par to, ko nezina, Annija Bergmane izvēlējās pastāstīt par tāda 21. gadsimta skolotāja dzīvi, kādu to redz viņa – skolotāja, kas pati savas skolas gaitas ir aizvadījusi 21. gadsimtā un tagad skolā strādā jau vairākus gadus.

21. gadsimta skolotāja pirmā iezīme ir **ieinteresētība savā darbā**. 21. gadsimta skolotājs bieži izvēlās mainīt darba vietu, ja tur nejūtas labi, taču, tad, kad jūtas labi, metās iekšā darbā. 21. gadsimta skolotāji bieži balstās uz savu mācīšanās pieredzi un, atceroties savas skolas gaitas un to, kas viņiem skolā patika vislabāk, ar dažādiem veidiem cenšas padarīt savas mācību stundas interesantas, aizraujošas un izzinošas.

Otrkārt, 21. gadsimta skolotāju raksturo **uz skolēnu centrēta mācību procesa īstenošana**. Tas daļēji ir saistīts ar to, ka 21. gadsimta skolotājs, nonākot klases priekšā apzinās, ka nespēs būt vispilnīgākais skolēna zināšanu avots, jo skolēni savā ikdienā par vēstures notikumiem ir jau uzzinājuši no filmām, no video, no rakstiem, no sociālajiem tīkliem u.t.t. Taču skolotāja loma nekur nav pazudusi! Tieši skolotājs ir tas, kurš skolēniem palīdz informāciju savienot kopā ar jau zināmo, kurš parāda, kā meklēt to, ko mēs nezinām (un ka kaut ko nezināt ir normāli!) un galu galā – tieši skolotājs ir tas, kurš skolēniem palīdz izveidot interesi gan par mācību priekšmetu, gan par konkrēto jomu un mācīšanos kopumā.

Treškārt, arī 21. gadsimta skolotājs ir uzaudzis ar **tehnoloģijām** un gluži dabiski tās integrē mācību procesā, tādā veidā paverot skolēniem plašāku pasauli. Ceturtā lieta, kas raksturo 21. gadsimta skolotāju, ir **brīvība**. Šie

skolotāji ar daudz lielāku entuziasmu uztver iespēju izvēlēties mācību tematus, mācību līdzekļus un mācīšanās pieeju, jo tas palīdz gan viņu, gan skolēnu pieredzi padarīt daudzveidīgāku, tādā veidā palīdzot izvairīties no vienmuļas rutīnas, kas ir bieds gan 21. gadsimta skolotājam, gan skolēnam. Piemēram, 21. gadsimta skolotājs nebaidās nākamajā dienā izmēģināt kādu metodi, kuru nupat ir noskatījis sociālajos tīklos... Taču vienlaikus 21. gadsimta skolotājs saskarās ar citu brīvību – ar visu apkārtējo brīvību komentēt viņa darbu -, kur no vienas puses ir jāprot saskatīt argumentētā kritika un iespējas pilnveidot savu darbu, bet no otras puses jāprot nociecināt sevi pret nepamatotiem pārmetumiem un jāiemācās diplomātiskas prasme, lai prastu atbildēt uz šiem pārmetumiem.

21. gadsimta skolotāja ikdiena neapšaubāmi ir aizraujoša, jo skolēnu zinātkāre un entuziasms nekur nav pazuduši. Vienlaikus mūsdienu skolotājiem katru dienu ir jāsaskaras ar arvien vairāk izvēlēm, jāatbild par katru savu izvēli, un, tad, kad visu izdodas paveikt veiksmīgi, tad 21. gadsimta skolotājs turpina virzīties un priekšu!

ILZE GRASE-ĶIBILDE

Vēstures projekta "Atslēgas" turpinātāja

Sadarbībā ar *British Council* pārstāvniecību Latvijā tika izveidota interneta platforma <https://atslegas.tv>, kas kalpo kā noderīgs papildinājums un brīvprātīgas izvēles mācību palīglīdzeklis radošai Latvijas vēstures izziņai un apguvei, izmantošanai vēstures stundās skolotājiem un skolēniem, un citiem interesentiem.

Vietne paredzēta kā pievienotā vērtība skolām, pasniedzējiem izmantojot materiālu kā vizuālu papildinājumu vēstures stundās pārrunātajām Latvijas vēstures tēmām. Mācību stunda ir 40 minūtes gara - pietiek laika gan skolotājam, gan *Atslēgām*, gan diskusijām.

Projekta www.atslegas.tv mērķis ir kļūt par noderīgu papildu izziņas avotu, ko skolotāji izmanto vēstures apguves bagātināšanai līdzās jau esošajiem obligātās mācību vielas alternatīvām, tādējādi rosinot lielāku skolēnu interesi par vēsturi, kā arī attīstot skolēnu kritisko domāšanu, cēloņsakarību izpratni un diskusiju prasmes.

Interneta platformā www.atslegas.tv tagad vienuviet atrodas visas piecdesmit Mārtiņa Ķibilda un VFS Films radītās vērienīgā TV raidījumu cikla *Atslēgas* sērijas, tulkotas krievu un angļu valodā, sniedzot iespēju par Latviju vairāk uzzināt gan vēstures mācību stundās latviešu un mazākumtautību skolās, gan plašākai auditorijai Latvijā, gan diasporai ārpus mūsu valsts robežām.

Mārtiņa Ķibilda ieceri uz 50 TV sēriju cikla bāzes radīt brīvprātīgas izvēles mācību palīglīdzekli Latvijas vēstures izziņai turpina realizēt un attīstīt viņa ģimene kopā ar *VFS Films* ar *British Council* pārstāvniecību Latvijā atbalstu, radot iespēju ieraudzīt un novērtēt 50 Atslēgu stāstus arī krieviski runājošiem skatītājiem, Latvijas iedzīvotājiem.

Semināru, projekta "Zenit stāsti" ietvaros, rīko Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar *British Council* pārstāvniecību Latvijā programmas "*People to People Cultural Engagement*" ietvaros, Latvijas Bibliotekāru biedrību un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju.

PUBLIKĀCIJU SAGATAVOJA:

Madara Freivalde
Latvijas Nacionālā bibliotēka
Bibliotēku attīstības centra galvenā bibliotekāre
Projekta "Zenit stāsti" vadītāja
madara.freivalde@lnb.lv

Zenit
stasti